

**MAELEZO YA NAIBU WAZIRI WA FEDHA MHE. PEREIRA A. SILIMA (MB.)
AKIWASILISHA BUNGENI KWA NIABA YA WAZIRI WA FEDHA, MUSWADA WA
SHERIA YA FEDHA YA MWAKA 2011 (THE FINANCE ACT, 2011)**

KUSOMWA MARA YA PILI

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Waziri wa Fedha, naomba kutoa hoja kwamba Muswada wa Sheria ya Fedha ya Mwaka 2011 (**The Finance Act, 2011**) pamoja na marekebisho yake sasa **usomwe kwa mara ya pili**.

Mheshimiwa Spika, awali ya yote napenda kutoa shukrani zangu za dhiti kwa Kamati ya Bunge ya Fedha na Uchumi chini ya Mwenyekiti wake Mheshimiwa **Dk. Abdallah Omar Kigoda, Mbunge wa Handeni** kwa kuujadili kwa kina Muswada huu na kutoa ushauri.

Mheshimiwa Spika, napenda kulihakikishia Bunge lako tukufu kwamba Muswada huu umezingatia kwa kiasi kikubwa ushauri na mapendekezo ya Kamati. Aidha, kwa mara nyingine napenda kutoa shukrani zangu za dhiti kwa Waheshimiwa Wabunge wengine wote ambao walichangia katika hotuba ya bajeti ya Serikali niliyowasilisha Bungeni siku ya Jumatano tarehe 8 mwezi Juni, 2011 na kupitishwa na Bunge jana. Namshukuru pia Mwanasheria Mkuu wa Serikali kwa kuandaa Muswada huu pamoja na marekebisho yake, wadau mbalimbali katika sekta ya fedha, biashara na sekta binafsi na wananchi kwa ujumla ambao kwa nyakati tofauti walitoa ushauri wao.

Mheshimiwa Spika, Lengo la Muswada huu ni kutekeleza kisheria hatua kadhaa kuhusu mfumo wa kodi ikiwemo kurekebisha baadhi ya viwango vya ushuru, ada, na tozo mbalimbali kama zilivyoinishwa katika Hotuba ya Bajeti ya Serikali kwa mwaka wa fedha 2011/2012.

Mheshimiwa Spika, Muswada huu unakusudia kuzifanyia marekebisho Sheria **kumi** na **mbili** zinazohusu masuala ya fedha, kodi na ushuru kwa lengo la kuweka, kurekebisha au kufuta viwango vya kodi, ushuru na ada mbalimbali, kuhisha ndani ya sheria za kodi misamaha ya kodi inayotolewa chini ya sheria za uwekezaji na kurahisisha ukusanyaji na ulipaji kodi ili; **kwanza**, kudhibiti misamaha ya kodi inayotolewa kupitia sheria ambazo hazina uhusiano na masuala ya kodi; **Pili**, kupunguza gharama kwenye vipuri vya vifaa vya kilimo ili kuwezesha utekelezaji wa Sera ya kilimo kwanza kwa kuongeza uzalishaji kwenye sekta ya kilimo, **Tatu**, kuongeza fedha za mikopo kwa wanafunzi wa elimu ya juu, **Nne**, kuwezesha Mamlaka ya mapato Tanzania (TRA) kukusanya kodi kwa wakati kwa kuweka adhabu ya ulipaji tozo ya riba kwa kodi inayochelewa kulipwa kwa wakati. Sheria hizo ni zifuatazo:-

1. Sheria ya Usajili wa Shughuli za Biashara, SURA ya 208
2. Sheria ya Ushuru wa Bidhaa, SURA ya 147;
3. Sheria ya Ada za Magari yaliyosajiliwa Nje ya Nchi, SURA ya 84;
4. Sheria ya Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu, SURA ya 178
5. Sheria ya Kodi ya Mapato , SURA ya 332;

6. Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, SURA ya 290;
7. Sheria ya Ushuru wa Mafuta ya Petroli, SURA ya 220;
8. Sheria ya Usalama Barabarani, SURA ya 168
9. Sheria ya Ushuru wa Stempu, SURA ya 189
10. Sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani, SURA ya 148
11. Sheria ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi, SURA ya 82

MAUDHUI YA MUSWADA:

Mheshimiwa Spika, Muswada huu umegawanyika katika sehemu **kumi na mbili**,

Sehemu ya Kwanza, inayojumuisha vifungu namba 1 na 2 inahusu masuala ya **Utangulizi**, kama vile jina na tarehe ya kuanza kutumika kwa sheria hii ambapo sheria itaanza kutumika tarehe 1, Julai 2011 isipokuwa kifungu cha 31 cha sehemu ya kumi na moja na kifungu cha 15 kifungu kidogo cha 4 katika sehemu ya kumi na mbili ambavyo vitaanza kutumika tarehe 1 Januari, 2012.

Mheshimiwa Spika, kupitia Jedwali la marekebisho, tunapendekeza kuondoa Sehemu ya Pili ya Muswada, yenye vifungu namba 3 na 4 inayopendekeza kurekebisha sheria ya Leseni za Biashara, SURA 208 kutokana na hatua ya Serikali ya kuanza utaratibu wa utozaji ada za leseni kuanzia tarehe 1 Januari 2012 badala ya tarehe 1 Julai, 2011 ili kutoa nafasi kwa Halmashauri kufanya maandalizi kama nilivyobainisha jana katika Hotuba ya majumuisho ya Bajeti ya Serikali. Aidha, utozaji wa ada za leseni utakapoanza tarehe 1 Januari, 2012 utasimamiwa chini ya Sheria ya Usajili wa Shughuli za Biashara ya mwaka 2007 ambayo itaanza kutumika tarehe 1 Julai, 2011 kwa mujibu wa Tangazo la Serikali.

Mheshimiwa Spika, kupitia jedwali la marekebisho napendekeza, kuingiza sehemu mpya ya pili ya Muswada, ili kuifanyia marekebisho sheria ya Usajili wa Shughuli za Biashara ya mwaka 2007 kwa kufuta kifungu cha 15 cha sheria ya Usajili wa Shughuli za Biashara na kukiandika upya ili **Kwanza**, kubainisha kwamba leseni ya biashara itadumu kwa kipindi cha mwaka mmoja na pia inaweza kutolewa upya baada ya kipindi hiki kumalizika. Lengo la hatua hii ni kuwezesha ada ya leseni kukusanywa kila mwaka. **Pili**, kubainisha kwamba viwango vya ada za leseni vitapangwa na halmashauri kupitia kanuni zitakazotolewa na halmashauri husika baada ya kupata ridhaa ya Waziri mwenye dhamana na masuala ya biashara na Waziri mwenye dhamana na masuala ya fedha. Hatua hii ya utozaji wa ada ya leseni utaanza tarehe 1 Januari, 2012 ili kutoa muda kwa halmashauri kufanya maandalizi. **Tatu**, kuweka sharti kwa Halmashauri kutoa taarifa leseni za biashara zilizotolewa katika maeneo yao kwa Waziri anayesimamia masuala ya biashara pindi itakapohitajika kufanya hivyo.

Mheshimiwa Spika, lengo la hatua hii ni kuimarisha usimamizi wa kanuni za biashara hapa nchini na kuwianisha ukuaji wa biashara na mapato yanayokusanywa. Aidha, hatua hii itaongeza mapato kwa Serikali za Mitaa na kuongeza uwezo katika

kuhimili mahitaji yao. Utekelezaji wa hatua hii unazingatia Sera ya Serikali ya kupeleka madaraka kwa wananchi (Decentralization by Devolution "D by D").

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Tatu pamoja na marekebisho yake, inapendekeza kufanya marekebisho kwenye sheria ya Ushuru wa Bidhaa, SURA 147 katika vifungu namba 56, 58, na jedwali la nne kama ifuatavyo;-

- (a) Kurekebisha kifungu cha 56 kwa kuongeza kifungu kipya cha 56A ili **Kwanza**, kuiwezesha Mamlaka ya Mapato Tanzania kutoza riba kwenye kodi itakayochelewa kulipwa kwa wakati; **Pili**, kuweka sharti kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania kulipa riba pindi itakapochelewesha kurejesha kodi kwa mlipa kodi anayestahili kurejeshewa. Aidha wakati wa kulipa malipo haya yatazingatia viwango vya riba vya kibiashara vinavyotozwa na Benki Kuu ya Tanzania yaani **"The Bank of Tanzania discount rate at the beginning of the year"**. **Tatu**, kumpa mamlaka Kamishna Mkuu wa Mamlaka ya Mapato Tanzania kusamehe riba au sehemu ya riba endapo ataridhika na sababu zitakazotolewa.
- (b) **Mheshimiwa Spika**, kupitia Jedwali la marekebisho, napendekeza kufuta kifungu cha 7 (a) ili kuondoa katika Muswada, pendekezo la kutoza ushuru wa bidhaa kwa huduma zinazotolewa hapa nchini.
- (c) Kurekebisha jedwali la nne ili kurekebisha kwa kiwango cha asilimia kumi, viwango maalum vya ushuru wa bidhaa kwenye bidhaa zinazotozwa ushuru huu. Viwango vya sasa na vile vinavyopendekezwa ni kama ifuatavyo:-
 - (i) Vinywaji baridi kutoka shilingi 63 kwa lita hadi shilingi 69 kwa lita;
 - (ii) Bia inayotengenezwa na nafaka ya hapa nchini na ambayo haijaoteshwa, kutoka shilingi 226 kwa lita hadi shilingi 249 kwa lita;
 - (iii) Bia nyingine zote, kutoka shilingi 382 kwa lita hadi shilingi 420 kwa lita;
 - (iv) Mvinyo uliotengenezwa kwa zabibu inayozalishwa nje ya nchi kwa kiwango kinachozidi asilimia 25, kutoka shilingi 1,223 kwa lita hadi shilingi 1,345 kwa lita;
 - (v) Mvinyo uliotengenezwa kwa zabibu inayozalishwa hapa nchini kwa kiwango kinachozidi asilimia 75 utatozwa shilingi 420 kwa lita;
 - (vi) Vinywaji vikali, kutoka shilingi 1,812 kwa lita hadi shilingi 1,993 kwa lita.
- (d) Kurekebisha viwango vya ushuru wa bidhaa kwenye sigara kama ifuatavyo: -
 - (i) Sigara zisizo na kichungi na zinazotengenezwa kutokana na tumbaku inayozalishwa hapa nchini kwa kiwango cha angalau

- asilimia 75, kutoka shilingi 6,209 hadi shilingi 6,830 kwa sigara elfu moja;
- (ii) Sigara zenye kichungi na zinazotengenezwa kutokana na tumbaku inayozalishwa hapa nchini kwa kiwango cha angalau asilimia 75, kutoka shilingi 14,649 hadi shilingi 16,114;
 - (iii) Sigara nyingine zenye sifa tofauti na (a) na (b) kutoka shilingi 26,604 hadi shilingi 29,264 kwa sigara elfu moja;
 - (iv) Tumbaku ambayo iko tayari kutengeneza sigara (cut filler) kutoka shilingi 13,436 hadi shilingi 14,780 kwa kilo; na
 - (v) Ushuru wa (Cigar) unabaki asilimia 30.
- (e) Kurekebisha viwango vya ushuru wa bidhaa za mafuta ya petroli kama ifuatavyo; **Kwanza** kupunguza ushuru wa bidhaa kwenye dizeli kutoka shilingi 314 hadi shilingi 215; **Pili**, kuongeza ushuru wa bidhaa kwa mafuta ya taa kutoka shilingi 52 hadi shilingi 400.30. Lengo la hatua hii ni kama ifuatavyo;
- (i) Kuondoa tofauti iliyokuwepo baina ya bei ya dizeli na bei ya mafuta ya taa.
 - (ii) Kudhibiti uchakachujaji wa dizeli ambao hufanywa na wafanyabiashara kwa kuchanganya dizeli na mafuta ya taa ili kujipatia faida kubwa kwa kuwa kodi au bei kwenye mafuta ya taa ni ndogo sana;
 - (iii) Kuboresha shughuli za kiuchumi hususan usafirishaji wa mafuta kutoka Tanzania kwenda nchi za jirani za Rwanda, Burundi, Kongo na Zambia na hivyo kuongeza pato la taifa. Hivi sasa baadhi ya nchi hizi zimesitisha kununua mafuta kutokea Tanzania kutokana na ubora hafifu wa mafuta hayo unaotokana na uchakachujaji unaofanyika nchini
 - (iv) Kuongeza mapato ya Taifa yanayopotea kwa kiasi kikubwa kutokana na uchakachujaji wa mafuta.
 - (v) Kupunguza gharama ya uzalishaji viwandani, na usafiri hapa nchini.
- (f) Kupunguza ushuru wa bidhaa kwenye mafuta mazito ya kuendeshea mitambo (**Heavy Furnace Oil**) kutoka shilingi 80 hadi shilingi 40 kwa lita ili kupunguza gharama za uzalishaji wa bidhaa hapa nchini; Aidha punguzo hili limezingatia ahadi ya Serikali iliyotolewa mwaka wa fedha 2010/11 wakati nikiwasilisha Muswada wa Sheria ya Fedha, 2010 kwamba, Serikali itapunguza ushuru huu hatua kwa hatua hadi kuufuta kabisa ndani ya kipindi cha miaka mitatu kuanzia mwaka wa Fedha 2010/11.

- (g) Kutoza ushuru wa bidhaa wa asilimia 50 badala ya asilimia 120 kwenye mifuko ya plastiki za microns 30 na zaidi yaani Polymers of ethylene na nyinginezo za (HS. Code 3923.2900). **Mheshimiwa Spika**, mifuko ya aina hii ni malighafi muhimu viwandani kwa ajili ya kutengeneza vifungashio vya kuhifadha bidhaa muhimu za viwandani na Hospitalini kama vile madawa.

Sehemu ya Nne inapendekeza marekebisho ya sheria ya Ada za Magari yaliyosajiliwa Nje ya Nchi, SURA 84 kupitia jedwali la sheria hii ili kuruhusu ulipaji wa ada ya magari kutoka nje ya Tanzania kwa kutumia shilingi ya Tanzania au fedha ya kigeni inayoweza kubadilishwa katika shilingi ya kitanzania kwa mujibu wa taratibu za Benki Kuu ya Tanzania (any convertible currency). Hivi sasa sheria inaruhusu ulipaji wa ada husika kwa kutumia dola ya kimarekani pekee. Aidha, lengo la marekebisho haya ni kurahisisha ulipaji na ukusanyaji wa ada za magari kutoka nje ya Tanzania na kuhimiza matumizi ya shilingi ya Tanzania kwa malipo yanayofanyika ndani ya nchi.

Mheshimiwa Spika Sehemu ya Tano, inapendekeza marekebisho katika sheria ya Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu, SURA 178 ili kuongeza katika vyanzo vya mapato ya bodi ya Mikopo Tanzania asilimia nne ya tozo ya maendeleo ya ufundi stadi. Lengo la hatua hii ni kuongeza fedha za mikopo kwa wanafunzi wa elimu ya juu.

Mheshimiwa Mwenyekiti, Sehemu ya Sita kama ilivyorekebishwa, inapendekeza marekebisho katika sheria ya Kodi ya Mapato SURA 332 kama ifuatavyo;

- (a) Kurekebisha kifungu cha 7 kifungu kidogo cha 3 ili **Kwanza**, kuongeza aya namba (j) ili kusamehe kodi ya mapato kwenye posho wanazolipwa wafanyakazi wa hospitali wanapotoa huduma kwa wagonjwa hospitalini. Msamaha huu utahusisha posho wanazolipwa kwa kutoa huduma za ushauri wa madaktari, wauguzi, maabara, upasuaji, uchunguzi wa magonjwa na madawa (intramural private services). **Pili**, kuongeza aya namba (k) ili kusamehe kodi ya mapato kwenye posho wanazolipwa wafanyakazi wa serikali na wanaofanya kazi kwenye taasisi zinazopata ruzuku kutoka kwenye bajeti ya Serikali. Aidha, posho zitakazohusika na misamaha hii ni zifuatazo;
- (i) Posho ya nyumba,
 - (ii) Posho ya Usafiri,
 - (iii) Posho ya Matibabu,
 - (iv) Posho ya Madaraka
 - (v) Posho ya kazi za ziada (extra duty allowance)
 - (vi) Posho ya masaa ya ziada (overtime),
 - (vii) Posho ya kufanya kazi katika mazingira magumu.
- (b) Kurekebisha kifungu cha 69 aya namba (h) ili kutoza kodi ya mapato kwa huduma za matangazo ya ving'amuzi inayotolewa hapa nchini kwa kutumia mitambo iliyopo nje ya Tanzania. Pendekezo hili litaiwezesha Serikali kupata

mapato kutoka kwenye kampuni zinazorusha matangazo haya na kuweka ushindani sawa na kampuni za aina hii zilizoweka mitambo yake hapa nchini.

- (c) Kurekebisha kifungu cha 90 kwa kuongeza kifungu kidogo kipya cha 4 ili kufuta kodi ya zuio kwa usafirishaji wa samaki nje ya nchi kwa kutumia ndege za nje ya Tanzania. Lengo la hatua ni kuhamasisha mauzo ya samaki nje ya nchi na kukuza viwanda vya samaki vya hapa nchini. Hivi sasa ndege zinazotua nchini kwa ajili ya kusafirisha samaki nje ya nchi hutozwa kodi hii tofauti na nchi jirani za Kenya na Uganda ambapo ndege za aina hii hazitowzi kodi.
- (d) Kurekebisha jedwali la pili linalohusu misamaha ya kodi ya mapato kwa kuongeza aya mpya za o, v na w ili kuhuisha ndani ya sheria ya kodi ya mapato, misamaha ya kodi ya mapato inayotolewa chini ya sheria za Export Processing Zone na Special Economic Zone ili kuratibu na kudhibiti misamaha hii chini ya sheria za kodi.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya saba kama ilivyorekebishwa, inapendekeza marekebisho katika sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, SURA 290 kama ifuatavyo; **Kwanza,** kurekebisha kifungu cha 8 kifungu kidogo cha 1 kwa kuongeza aya namba (n) ili mamlaka za miji kuwa na mamlaka ya kutoza katika maeneo yao ada ya leseni ya biashara zitakazotolewa chini ya Sheria ya Usajili wa Shughuli za Biashara ya mwaka 2007. **Pili,** kurekebisha kifungu cha 9 kifungu kidogo cha 1 kwa kuongeza aya namba (j) ili kuzipa uwezo mamlaka za vijiji kutoza ada ya leseni ya biashara katika maeneo yao zitakazotolewa chini ya Sheria ya Usajili wa Shughuli za Biashara ya mwaka 2007. **Tatu,** kuongeza kifungu kipya cha 67A ili kutoa msamaha wa kodi na tozo zinazotowza na Serikali za Mitaa kwa mazao yanayozalishwa katika maeneo ya ukanda maalum wa mauzo ya nje ya nchi. Lengo la hatua hii ni kuratibu na kudhibiti msamaha huu chini ya Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa.

Mheshimiwa Spika, sehemu ya nane, inapendekeza kufanya marekebisho kwenye kifungu cha 7 kifungu kidogo cha 4 cha sheria ya Ushuru wa Mafuta ya Petroli, SURA 220 ili kuruhusu ulipaji wa tozo za mafuta kwa kutumia shilingi ya Tanzania au fedha ya kigeni inayoweza kubadilishwa katika shilingi ya kitanzania kwa mujibu wa taratibu za Benki Kuu ya Tanzania (any convertible currency). Hivi sasa sheria inaruhusu ulipaji wa kodi husika kwa kutumia dola ya kimarekani pekee. Aidha lengo la hatua hii ni kurahisisha ulipaji na ukusanyaji wa kodi hii, na kuhimiza matumizi ya shilingi ya Tanzania kwa malipo yanayofanyika ndani ya nchi.

Mheshimiwa Spika, sehemu ya tisa Kama ilivyorekebishwa, inapendekeza marekebisho katika kifungu cha 95 kifungu kidogo cha 9 cha sheria ya Usalama Barabarani, SURA 168 ili kuongeza ukomo wa kiwango cha faini inayotowza kwa makosa ya usalama barabarani (Traffic Notification Fee) kutoka shilingi 20,000 hadi shilingi 30,000. Lengo la hatua hii ni kuongeza adhabu kwa watakaovunja sheria za barabarani ili kupunguza ongezeko la ajali za barabarani hapa nchini.

Mheshimiwa Spika, sehemu ya kumi kama ilivyorekebishwa inapendekeza kurekebisha jedwali la sheria ya Ushuru wa Stempu, Sura 189 kama ifuatavyo;

- (a) Kusamehe ushuru wa stempu wakati wa uhamisho wa mali ndani ya maeneo ya uwekezaji kwa ajili ya mauzo ya nje ya nchi na Maeneo Maalum ya Uwekezaji kwa ajili ya mauzo ya nje. Lengo la hatua ni kuhuisha ndani ya sheria ya Ushuru wa Stempu, misamaha ya ushuru wa stempu inayotolewa chini ya sheria ya Kusimamia Maeneo ya Uwekezaji wa Mauzo ya Nje, SURA 373 (Export Processing Zone Act) ili kudhibiti misamaha hii kupitia sheria za kodi na hivyo kuimarisha uwekezaji katika maeneo haya.
- (b) Kusamehe ushuru wa stempu wakati umiliki wa mali (Asset) unapohamishiwa katika chombo maalum (Kampuni) cha kutekeleza na kusimamia uzalishaji wa kipato (Special Purpose Vehicle "SPV") kwa madhumuni ya kutoa dhamana zinazotegemea mali husika ambayo umiliki wake umehamishwa. Lengo la hatua hii ni kuhamasisha miradi ya uwekezaji inayohitaji fedha nyingi, mfano; miradi ya barabara, madaraja, nishati na maji. Aidha, hatua hii ni njia mbadala ya mabenki ya upatikanaji wa fedha za kugharamia miradi.

Mheshimiwa Spika, sehemu ya kumi na moja kama ilivyorekebishwa inapendekeza marekebisho ya sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani SURA 148 kama ifuatavyo:

- (a) Kurekebisha kifungu cha 16 kifungu kidogo cha 5 ili kupunguza muda wa madai ya marejesho ya Kodi ya Ongezeko la Thamani kutoka kipindi cha mwaka mmoja kilichopo hivi sasa hadi miezi sita. Hatua hii inatokana na kuanza kwa matumizi ya mfumo wa Electronic Fiscal Devices ambao umefupisha muda wa uhakiki wa madai ya walipa kodi ambapo hapo awali ulikuwa unachukua muda mrefu. Lengo la hatua hii ni kuondoa uwezekano wa walipa kodi kudai marejesho ya kodi zaidi ya mara moja kwa kutumia stakabadhi moja.
- (b) Kurekebisha kifungu cha 17 kwa kuongeza kifungu kidogo kipya cha 6 ili kutoa adhabu kwa wakaguzi wa mahesabu ambao watabainika kula njama na walipa kodi na kughushi hati ya uhalali wa madai ya kodi. Wakaguzi watakaobainika kutenda kosa hili watafungiwa kutoa huduma za ushauri kwa walipa kodi. Lengo la hatua hii ni kupunguza ukwepaji kodi unaotokana na kughushi nyaraka hizi.
- (c) Kuongeza kifungu kidogo cha 17A ili kuanzisha utaratibu wa marejesho ya kodi ya Ongezeko la Thamani kwenye mauzo ya rejareja kwa bidhaa za ndani zinazouzwa kwa abiria wasio raia wa Tanzania wanaosafiri nje ya nchi. Utaratibu huu utaanza kutekelezwa kwa kuanzia na viwanja vya ndege vya kimataifa vya Mwalimu Julius Nyerere na Kilimanjaro kwa mauzo ya

thamani ya shilingi mia nne elfu (Shs. 400,000.00) na zaidi. Aidha, Utekelezaji wa utaratibu huu mpya utanza rasmi tarehe 1 Januari 2012.

- (d) **Kurekebisha Jedwali la Pili**, (linalohusu bidhaa na huduma zilizosamehewa kodi **"exempt supplies and imports"**) kama ifuatavyo;

Kwanza, kurekebisha aya ya 8 aya ndogo ya 2 ili kuondoa msamaha wa Kodi ya Ongezeko la Thamani kwenye kuuza na kupangisha majengo ya kuishi ya nyumba za shirika la nyumba la taifa (NHC). Huduma ya uuzaji na upangishaji wa nyumba za kuishi inatozwa kodi pindi mpangaji au mnunuzi wa nyumba anapolipia pango au kununua nyumba zinazomilikiwa na watu binafsi. Kwa kuwa NHC inafanya biashara sawa na watu binafsi walio katika biashara ya majengo, ni dhahiri kuwa nayo inastahili kutoza kodi huduma hii ili kuondoa ubaguzi baina ya wapangaji wa nyumba binafsi na wapangaji wa nyumba za NHC ambao wengi wao wana uwezo wa kifedha.

Pili, kurekebisha aya ya 9 kwa kuongeza aya ndogo ya 9 ili kusamehe Kodi ya Ongezeko la Thamani kwa michango ya pensheni inapowasilishwa na mwajiri au mwajiriwa katika Mifuko ya Hifadhi ya Jamii. Hivi sasa sheria haijaweka bayana endapo michango hii inastahili msamaha inapowasilishwa na wahusika katika Mifuko Hifadhi ya Jamii.

Tatu, kurekebisha aya ya 13 ili kusamehe kodi ya Ongezeko la Thamani kwenye chakula cha kuku (NASCOR Pellet Feed). Hatua hii ina lengo la kuhamasisha uwekezaji katika ufugaji wa kuku hapa nchini.

Nne, kurekebisha aya ya 17 aya ndogo ya (a) ili kusamehe kodi ya Ongezeko la Thamani kwenye kwenye nyuzi (Nylon Fishing Twine) zinazotumika kutengeneza nyavu za kuvulia samaki. Hatua hii inalenga katika kupunguza gharama za uzalishaji na kuendeleza sekta ya uvuvi hapa nchini.

- (e) **Kurekebisha Jedwali la Tatu**; (linalohusu unafuu maalum wa kodi **"Special relief"**) kama ifuatavyo;

Kwanza, kufuta aya ya 8 na kuiandika upya ili **Kwanza**, kutoa msamaha maalum wa Kodi ya Ongezeko la Thamani kwa kampuni za madini zenye mikataba na Serikali. Msamaha huu utatolewa kwa mujibu wa masharti yaliyopo katika mikataba, kati ya Serikali na makampuni ya madini yaliyosaini mikataba kabla ya Julai 1, 2009. **Pili**, ili kutoa msamaha maalum wa kodi ya Ongezeko la Thamani (VAT Special Relief) kwa kampuni za utafiti na uchimbaji wa madini ambapo msamaha huu utahusisha huduma na bidhaa za utafiti na utafutaji pekee ambazo hufanywa na mwekezaji kabla ya kuanza uzalishaji.

Tatu, kufuta aya ya 10 na kuiandika upya ili kuondoa msamaha maalum wa Kodi ya Ongezeko la Thamani (*VAT Special Relief*) uliokuwa unatolewa kwa mashirika yasiyo ya kiserikali (Non Governmental Organizations). Hatua hii haitazihusu taasisi za kidini (Religious Organizations). **Mheshimiwa Spika,** aidha, mashirika yasiyo ya kiserikali (Non Governmental Organizations) yataendelea kupata msamaha maalum wa kodi ya Ongezeko la Thamani kwa vifaa vya matumizi binafsi ya kawaida (household consumables) hususan vyakula, mavazi, na vifaa kama sabuni ambavyo vinatolewa msaada kwenye vituo mahsusi vya kulelea watoto yatima na shule.

Nne, Kuongeza aya mpya ya 19B ili kuhuisha katika sheria hii, msamaha wa maalum wa kodi ya Ongezeko la Thamani kwenye huduma na bidhaa kama ilivyobainishwa kwenye sheria za Export Processing Zone Act na Special Economic Zone Act. Lengo la hatua hii ni kurahisisha utekelezaji wa Sheria hizi na hivyo kuimarisha uwekezaji katika maeneo haya.

Tano, kurekebisha aya ya 32 kwa kuongeza aya ndogo ya 2 ili kutoa msamaha maalum wa Kodi ya Ongezeko la Thamani (*VAT Special Relief*) kwenye vipuri vya zana za kilimo zifuatazo; fyekeo (threshers), mashine za kukausha na kukoboa mpunga (rice dryers and mills), mashine za kupandia mbegu (planters), matrekta ya aina zote, mashine ya kunyunyiza na kutifua udongo (sprayers and harrows) na mashine za kupanda nafaka (grain conveyors);

Mheshimiwa Spika, sehemu ya kumi na mbili inapendekeza marekebisho ya sheria ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi Stadi, SURA 82 ili kufanya marekebisho katika mgawanyo wa mapato yatokanayo na tozo ya kuendeleza ufundi stadi (Skills Development Levy) ya asilimia 6 ambapo asilimia 4 zitawasilishwa kwenye bodi ya mikopo ya wanafunzi wa elimu ya juu, na asilimia 2 zitawasilishwa mamlaka ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi Stadi (Vocational Education and Training Authority - "VETA") kama ilivyo hivi sasa. Lengo la hatua hii ni kuongeza fedha za mikopo kwa wanafunzi wa vyuo vya elimu ya juu.

Mheshimiwa Spika, baadhi ya hatua zilizobainishwa katika Hotuba ya Bajeti ambazo zitatekelezwa na Mawaziri husika kupitia Matangazo ya Serikali (Government Notices) kwa mujibu wa matakwa ya sheria husika. Hatua hizo ni pamoja na;-

- (a) Kusamehe ushuru wa mafuta ya petroli unaotozwa kwenye mafuta yanayotumika kwenye kuendesha meli, na vifaa vingine vinavyotumika katika utafiti wa mafuta na gesi na msamaha huu utatolewa kupitia Tangazo la Serikali. Aidha, maombi ya msamaha yatahakikiwa na kupitishwa na shirika la Maendeleo ya Petroli Tanzania (TPDC) kabla ya kuwasilishwa Wizara ya Fedha. Hatua hii inalenga katika kutoa unafuu wa gharama kwa Kampuni zinazofanya utafiti wa mafuta na gesi.

- (b) Kuruhusu kampuni za madini kununua mafuta ambayo hayajalipiwa kodi. Chini ya utaratibu huu, Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA) itafungua akaunti maalum (escrow account) ambapo kampuni za madini zitaweka kiasi cha fedha kinachowiana na kiwango cha mahitaji yao ya mafuta kwa mwezi. Aidha, Kampuni itaruhusiwa kununua mafuta kwenye matanki ya Kampuni za waagizaji wa mafuta pasipo kulipia kodi kwa kiwango cha fedha ilichoweka kwenye akaunti. Endapo mahitaji ya mafuta kwa mwezi yatakuwa makubwa zaidi ya kiwango ilichoweka kwe nye akaunti, kampuni husika itawajibika kuongeza fedha za ziada zenye kukidhi mahitaji yake. Hatua hii inatarajiwa kutatua tatizo la ucheleweshaji wa marejesho ya kodi iliyolipwa kwenye mafuta.
- (c) Kupunguza kwa kiwango cha asilimia hamsini, tozo zinazotozwa na mamlaka za EWURA, SUMATRA, Shirika la Viwango la Taifa (TBS) kwenye bidhaa za mafuta. Aidha, kwa upande wa tozo za aina hii zinazotozwa kupitia mikataba na Hati nyinginezo na Kiwanda cha TIPER, Mamlaka ya Mapato Tanzania na Mamlaka ya Bandari, mikataba na hati husika zitafanyiwa marekebisho ili kutekeleza hatua hii ya Serikali.
- (d) Kurekebisha viwango vya ada kwa huduma zinazotolewa na Idara ya Uhamiaji.

HITIMISHO:

Mheshimiwa Spika, kama nilivyoeleza hapo awali, mengi ya marekebisho ninayopendekeza ni utekelezaji **kisheria** wa mapendekezo ya Serikali kuhusu bajeti ya mwaka wa fedha 2011/12 ambayo tayari yameridhiwa na Bunge hili wakati wa kuhitimisha Hotuba ya Bajeti ya Serikali kwa mwaka wa fedha 2011/12. Kwa hiyo, naomba sasa Waheshimiwa Wabunge muujadili Muswada huu na hatimaye mkubali kuupitisha ili kuhalalisha kisheria Bajeti iliyokwishapitishwa jana.

Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.

**P.A.S
NWF**

DODOMA
Juni, 2011